2003.
Április 16.

Tanyákra a jövőben is szükség lesz

Második alkalommal tanácskozott a Tanyakollégium a Lakitelek Népfőiskolán

Fél évszázada még kereken egymillió ember élt tanyán Magyarországon. Ma a hat alföldi megyében mindössze 177 ezerre tehető a tanyák száma – fogalmazódott meg az elmúlt héten a Lakitelek Népfőiskolán. A Tanyakollégium immár második alkalommal megrendezett tanácskozásának megnyitóján a házigazda Lezsák Sándor országgyűlési képviselő elmondta: sok az elhagyott, vagy a közösségi gondoskodásra szoruló, idős embereknek otthont adó tanya, ugyanakkor az életképes gazdálkodáson túlmenően megjelentek a tanyának olyan funkciói is, mint a tanyai idegenforgalom és vendéglátás, az üdülőtanya, vagy a pusztán lakhatás céljából megvásárolt tanya.

Lezsák Sándor

A honatya visszautalt az elmúlt esztendő szeptemberére, amikor a Magyar Tudományos Akadémia Alföldi Tudományos Intézete, a Szent István Egyetem, valamint a Lakitelek Népfőiskola szervezésében – ugyancsak a népfőiskola vendégeként – először tanácskozott a Tanyakollégium. Akkor az egyetem mintegy negyven tanára és százhúsz hallgatója több mint 800 tanyán élő családot látogatott meg és végzett körükben kérdőíves adatgyűjtést. A program végrehajtásához – támogatásával, helyismeretével – értékes segítséget nyújtott huszonnégy kiskunsági település polgármestere is.

Az őszi program folytatásaként, a közel egyéves Tanyakollégium céljai közt szerepelt a már megismert és kiértékelt adatok új szempontokkal való bővítése, továbbá a kiskunsági tanyavilágban az elmúlt húsz évben bekövetkezett változások feltárása és értékelése. A kétéves program végső következtetéseit idén ősszel összegzi a Tanyakonferencia, melynek szintén a népfőiskola ad majd otthont.

Lezsák Sándor az oktatók és hallgatók munkáját a két világháború közti falukutató írók munkásságához hasonlította. Akár jelképes buzdításnak is volt tekinthető, hogy a képviselő a népfőiskola nevében a jeles népi író, Kovács Imre: A néma forradalom művét ajándékozta a kollégium valamennyi résztvevőjének.

Dr. Gergényi Péter

A tanácskozás megnyitóján részt vett **dr. Gergényi Péter** dandártábornok is. A Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője kijelentette: az országban elsőként Bács-Kiskunban elindított átfogó tanyabiztonsági program gyümölcse beérni látszik. Az érintett területeken hetvenkét százalékkal csökkent a bűnesetek száma – hangsúlyozta a főkapitány.

Dr. Kása István rendőr ezredes, kecskeméti városi kapitány az önkormányzatokkal való együttműködését sorolta, mint a tanyabiztonság fontos pilléreit. Kiemelten szólt a külterületi rendőri szolgálat megerősítéséről, továbbá arról a 370 mobiltelefonról, amelyet a tanyán élőknek adtak, s amelyek segítségével – gyanú esetén – rögtön kapcsolatba léphetnek a rendvédelmi szervekkel, baj esetén hívhatják a mentőket, tűzoltókat, egyéb segélyszolgálatot. Kása István leszögezte: hét települést már sikerült bűnmegelőzési kistérségi társulásba egyesíteni. A rendőrség távlati céljai közt szerepel ennek a társulásnak a kiterjesztése és átfogó programmá szélesítése – hangsúlyozta végezetül az ezredes.

Mik a hungaricumok és hogyan élhetünk velük az európai uniós csatlakozás után? Erről **Kovács Anita** televíziós szerkesztő-újságíró tartott előadást, amelyből kiderült: melyek a négyféle kedvező uniós elbánás körébe sorolható hazai termékek, az úgynevezett hungaricumok jellemzői. Ilyen védett, tájspecifikus termék lehet például a Zsolnay-porcelán, boraink közül az Egri bikavér, vagy mezőgazdasági termékeink közül a makói vöröshagyma.

Hasonlóképp a hungaricumokkal, a kategóriába sorolt termékek körének bővítésével foglalkozott **Rubovszky András**. Az idegenforgalmi szakértő hangsúlyozta: más országok eljárását követve ezek magyar nevét nem szabad lefordítani más nyelvekre. Épp a magyar jelleg megőrzése érdekében tagadtak meg [illegible] a külföldön már félig-meddig meghonosodott elnevezésekhez, mint a Tirgon, palacsinta vagy karikás.

Agócs Bernadett, a Bács-Kiskun megyei Agrárkamara Kht. menedzsere ismertette azokat a számításokat, melyek szerint a zöldségek intenzív termelése esetén már három-négy hektár termőföldön is elérhető az évi hárommillió forintos jövedelem. Ez az összeg minimális szinten ugyan, de már elég egy család fenntartására.

Dr. Nemcsók János

A Tisza menti hullágak területe mintegy 600 négyzetkilométerre tehető, ez a Balatonéval azonos vízfelületet jelent, mely terület idegenforgalmi értéke – a jelek szerint – több mint a túlzsúfolt Balaton-parté – jelentette ki **Dr. Nemcsók János**. Az Alföld felzárkóztatásáért felelős miniszteri biztos elmondta: az új Vásárhelyi-terv keretében hatvan, egyenként 10 ezer 200 ezer köbméter víz befogadására alkalmas sziki tározó létesül majd a Duna-Tisza közén, amely a belvízelvezető csatornarendszer helyreállításával együtt képes lesz a tavaszi belvizek és az őszi aszálykár együttes kiküszöbölésére. Az árvízveszély csökkentése céljával [illegible], egyenként mintegy egymillió köbméternyi víz befogadására alkalmas tározó építését tervezik a Tisza mentén. Alapvető cél ugyanis a folyó gátjainak tehermentesítése, egyben a víz tájban való tartása, ezáltal az aszálykárok enyhítése. Nemcsók János annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a Duna-Tisza közi homokhátság vízháztartását valószínűleg javítani fogja a régi, már kiapadt tavak felélesztése, a belvízelvezető csatornarendszer helyreállítása, illetve a tervezett tározók vízzel való feltöltése.

Dr. Csatári Bálint

Dr. Csatári Bálint, az MTA Regionális Központja Alföldi Tudományos Intézetének igazgatója értékelte a Tanyakollégiumhoz kapcsolódó kutatások eredményeit. Leszögezte: az adatok ellentmondásos képet mutatnak. Az évtizedekig teljes kipusztulásra ítélt, de itt-ott azért megtűrt, vagy mérsékelten támogaton településforma él, létezik. A hagyományos agrártermelésre alapozó egykori tanyarendszer mára megszűnt vagy átalakult. Jelenünkben élesen különböznek egymástól a nagyobb városokhoz tartozó, szinte városias tanyavidékek és a kistérségek, tanyaközségek tanyái. A professzor annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a tanyák vonatkozásában részben megoldást jelenthetne az Európai Unió kétféle mezőgazdasági támogatásának igénybevétele. Ennek segítségével a tanyai megújulás új távlatai nyílhatnának meg a modern gazdálkodásra képes, fiatal korosztályok előtt. Végezetül Csatári Bálint szólt a tanyák alapvető szerepéről, a táji egyensúlyának, ökológiai rendszerének kialakításában és megőrzésében.

Dr. Szendrő Péter

Dr. Szendrő Péter, a Szent István Egyetem rektora zárszavában méltatta a hallgatók munkáját. Megemlítette, hogy családi visszaemlékezések kötik a kiskunsági tanyavilághoz – felesége dédszülei még a betyárvilág viszontagságai közt éltek itt, tanyán. Szendrő Péter a Szent István Egyetem rektori elismerésében részesítette Lezsák Sándort, a Tanyakollégium megszervezéséért, és ennek érdekében végzett áldozatos munkájáért.

Csáki Béla, Fülöpjakab polgármestere előadásában ismertette a Fülöpkert Bioszövetkezet tevékenységét. Kérdésünkre a polgármester elmondta: [illegible]

Csáki Béla

[illegible] jelenésünk 2000-ben volt, amikor részt vettünk az Aranyhomok Expón, illetve a Hírös Hét Fesztiválon. Azóta számos kisebb és nagyobb településen megfordultunk Kiskunfélegyházától Szegeden át, Sopronig. Legutóbb például februárban Budapesten, a Kossuth Klubban jártunk, ahol a Csengey Dénes Vándoregyetem Hungaricumok című előadása keretében mutathattuk be termékeinket, településünket. Nagyjából hasonló okkal vettünk részt most is egy kis kiállítással egybekötött bemutatkozó előadással a Tanyakollégium nyitónapján, ahol előadásunkat követően kóstolóra invitáltuk a kollégium hallgatóit. Nagy örömünkre a kóstoló sikeresnek bizonyult. A fiataloknak nagyon ízlettek salátáink, ivóleveink. Utóbbiakat – sajnos – nem szövetkezetünk állítja elő, viszont valamennyi a mi alapanyagunkból, termékeinkből készül. A szövetkezet jelenleg tizenhat tagot számlál, ám hamarosan újabb öt taggal gyarapodik, és épp a közelmúltban jelezte csatlakozási szándékát egy gazdasági társaság is. Termőterületünk, termésmennyiségünk folyamatosan [illegible]

Feltöldi Zoltán, szervező: – A tavaly ősszel indult Tanyakollégium egy olyan egyéves program, amelyben van kétszer egy hét kutatás, terepen, majd idén szeptemberben egy zárókonferencia. A kollégium résztvevői, valamennyien a Szent István Egyetem hallgatói huszonnégy Kecskemét, illetve Kiskunfélegyháza környéki település tanyavilágát mérik fel ebben a kutatásban. A felmérés tavaly ősszel kérdőíves vizsgálattal kezdődött, melynek keretében 824 tanyát kerestek meg, interjúkat készítettek a települések elöljáróival: polgármesterrel, jegyzővel, orvossal, falugazdásszal, pappal, lelkésszel. Most visszatértek a nyolcszáz közül körülbelül kétszáz, kétszázötven tanyára, és egy úgynevezett mélyinterjús rendszerben újabb vizsgálatot végeztek. A felmérésnek egyrészt az a célja, hogy olyan ismeretek álljanak rendelkezésre a tanyavilágról, amelyek alapján adott esetben felelős politikai döntéseket lehet hozni. Másfelől fel kívánjuk újítani a régi falukutató, szociográfiai falumozgalmak kutatómunkáit. Harmadrészt az egyetemisták figyelmét szeretnénk ráirányítani ezekre a problémákra. A kollégium száz[illegible]

Feltöldi Zoltán

Urbán Vince szentkirályi tanyáján Lakatos Lilla és Lévai Ákos járt. A kérdésekből kiderült: a család tizenöt lehenet tart, de szinte minden apróságig megtalálható a tanya körül.

A Fülöpkert Bioszövetkezet a tanácskozás színhelyén biotermék-bemutatót és -kóstolót tartott.

A tanácskozás utolsó napján a hallgatók összegezték a felmérések eredményeit.

A vizsgálatba bevont települések:

Ágasegyháza, Ballószög, Bugac, Csongrád-Bokros, Fülöpháza, Fülöpjakab, Gátér, Helvécia, Jakabszállás, Jászszentlászló, Kerekegyháza, Kocsér, Kunszállás, Lakitelek, Móricgát, Nyárlőrinc, Orgovány, Pálmonostora, Petőfiszállás, Szentkirály, Tiszaalpár, Tiszajenő, Tiszakécske, Városföld.